

BERT VAN GEMERT VERTELT (4)

Thans een woordje over het slapen en over de bedstee. Naar Rusland gaan, naar den toedhoop of onder de todden (vodden) gaan, dat was meer het gezegde van den wever. Een pijpje ge-rookt na het avondmaal en nog 'ns flink gegeeuwd en men ging over tot het gebed: het gezamenlijk rozenhoedje, dat door alle huisgenoten werd mede gebeden. Was dat geschied, dan naar bed of bedstee. De bedstee is nog genoeg bekend, maar die is wel veel verbeterd sinds vroeger. Vroeger bestond de bedstee uit twee lange houten, rustende op een ingekeepte muurholte, dwarshouten er over met wat berkenhout, en daarop het zogenaamde bezemhout, één of twee schobben stro, en een kafzak, zeer oud, nog daterende van een vorige familie, een deken of anderhalf, een zogenaamd kussen, waarop de wever zijn vermoeid hoofd kon neerleggen, en dan "wel-te-rusten". Of dat wel rusten is geweest, in zulk een toestand, laat ik aan den geachten lezer over.

Ook de mufheid der bedstee; de natheid der muren, waar op vele plaatsen het water langs liep; de slechte dekking; het kermen en schreien der kinderen, hoofdzakelijk door gebrek, waren mede oorzaak dat het geen "wel te rusten" was.

Ziedaar lezer, den wever in zijn legerstede, die moest slapen en waken om toch maar weer bijtijds naar het weefgetouw te kunnen gaan, waar weer nieuwe zorgen en arbeid wachten voor het in stand houden van vrouw en kinderen. En zo volgde de ene dag na de andere, altijd en altijd weven en werken, altijd ontbering, altijd tekort komen, nooit geen eten genoeg; altijd weinig dekking op bed; altijd met te slechte kleding of te weinig kleren om het lichaam; nooit toereikend, altijd in alles tekort.

Doch was de week teneinde, dan werd het vanzelf zondag, en kwam de zogenaamde ontspanning.

Als de kerkdiensten waren bijgewoond en geëindigd dan kreeg men het traktement of slooris. Voor de jonge wever bestond dat uit 2 à 3 cent, hoogstens 5. Boven de twintig jaar 20 à

25 cent, bij uitzondering 35 cent; gehuwde personen hadden nooit meer dan 25 cent, het zogenaamde vijfke.

In nog vroegere tijd ging men niet naar de herberg, maar kreeg men 4 à 6 cent per zondag, om bij de buurlui te kunnen jassen tegen 1 cent per boom. Ook gooide men wel tweemaal 4 of driemaal 4 centen bijelkaar, naar gelang er personen waren, en men haalde bij Branten voor deze centen wat jenever. Dan ging men wandelen, bij zomerdag soms uren ver, met een pijpje en een half ons van de B, het vanouds zeer bekende merk van de Gemertse tabaksfirma C. De bespraaktheid der wevers hing veel af van den inhoud en van de grootte van het flesje.

De jongere wevers gingen het veld in, het bos in, of men vermaakte zich met beugelen. Bij slecht weer bleef het jonge goed thuis en dan haalde men wel eens voor vier duiten (een duit is het achtste deel van een stuiver, vier duiten is dus $2\frac{1}{2}$ cent) pastellen met een maatje roomen (melk) om er pap van te koken. De andere jeugd ging uitzien naar fortuin; ze ging verkeren, beter gezegd vrijen of naar het deurske, zoals men vroeger zei, om na verloop van een paar jaar en wederzijdse goedvinding een huwelijk aan te gaan, om toch ook maar lid te kunnen worden van "het broederschap der ellende". Vele bomen werden daarover opgezet, er werd geredeneerd en overlegd over de vraag hoe te beginnen en hoe men fatsoenlijk voor den dag kon komen.

De bruidegom ging bijna altijd gekleed in andermans kostuum, want een eigen trouwjas zat er bij de jonge wever in de meeste gevallen niet aan. Wel had hij een ijzeren en ernstigen wil om al de ellende die hem stond te wachten te trotseren. Als men wat huisraad had gekregen, hier en daar wat geld had geleend een beetje gepoft enzovoorts, dan trouwde men er op los. En daar stond weer een wijnstok, waar zich de kinderen als spruiten der olijven zouden verzamelen rondom de tafel.

In uwe hand o Heer, ligt mijn lotsbestemming prevelde de wever zachtkens.

